

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisia juridică numiri și imunități

A M E N D A M E N T

la proiectul de lege nr.381/24 pentru modificarea unor acte normative
(*combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia*)

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996, se prezintă următorul amendament la proiectul de lege nr.381/24 pentru modificarea unor acte normative.

I. Art. III din proiectul de lege (Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste) se modifică după cum urmează:

1. Articolul 1:

la noțiunea „activitate extremistă”:

litera a):

în partea introductivă, cuvintele „a asociației obștești sau religioase, a mijlocului de informare în masă sau a unei alte organizații” se substituie cu textul „a asociației obștești, a cultului religios ori a unei părți componente a acestuia, a mijlocului de informare în masă, a unei persoane juridice sau a unei organizații neînregistrate, inclusiv străine (în continuare, toate împreună numite –*organizație*)”;

în final se completează cu trei liniițe cu următorul cuprins:

„- profanarea simbolurilor național-statale (drapel, stemă, imn) ale Republicii Moldova sau ale altui stat, arborate, utilizate sau intonate public, în scopuri extremiste;
- propagarea ideologiilor legionară, nazistă, rasiste, șovinistă sau xenofobe;
- desfășurarea unor acțiuni separatiste și altor acțiuni care pot afecta caracterul unitar și indivizibil al Republicii Moldova.”;

la litera b),:

la început, după cuvântul „răspândirea” se completează cu textul „, vânzarea”;
după textul „național socialiste (naziste) sau ale unei organizații extremiste” se completează cu textul „precum și altor atribute sau simbolici care au semnificație rasistă sau xenofobă”;

noțiunea „organizație extremistă” va avea următorul cuprins:

„organizație extremistă – organizație, inclusiv străină, inclusă în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist ca urmare a:

a) unei hotărâri judecătorești definitive privind lichidarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea de activități extremiste;

b) unei hotărâri judecătorești definitive privind constatarea desfășurării de activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi, în cazul organizațiilor străine;

c) unei hotărâri judecătorești definitive privind constatarea desfășurării de activități extremiste de către o organizație neînregistrată.”

la noțiunea de „material cu caracter extremist”, sintagma „materiale destinate difuzării publice, având drept scop” se substituie cu sintagma „materiale destinate difuzării publice, emise de către sau în numele unei organizații extremiste, precum și acele care au drept scop ”,

2. La articolul 2 litera f), textul „cu asociațiile obștești și religioase, cu mijloacele de informare în masă, cu alte organizații” se substituie cu textul „cu organizațiile”.

3. La articolul 3 litera b), textul „a asociațiilor obștești și religioase, a mijloacelor de informare în masă, a unor alte organizații” se substituie cu textul „a organizațiilor”.

4. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

„Articolul 4. Entitățile responsabile de contracararea activității extremiste

(1) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova este organul de stat specializat care, prin activitate contrainformativă și informativă externă, previne, depistează și contracarează activitatea extremistă.

(2) Procuratura Generală desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin conducerea sau exercitarea urmăririi penale.

(3) Ministerul Afacerilor Interne și instituțiile subordonate acestuia desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin activitate specială de investigații, constatare a contravențiilor, exercitare a urmăririi penale, controlul la trecerea frontierei de stat și asigurarea ordinii publice.

(4) Serviciul Vamal desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin prevenirea și depistare a acțiunilor de trecere peste frontiera vamală a materialelor cu caracter extremist și a altor bunuri ce pot fi folosite pentru săvârșirea activității extremiste.

(5) Alte autorități publice centrale și locale participă la contracararea activității extremiste în limitele competenței lor.

(6) Persoanele juridice, indiferent de forma de organizare juridică, acordă suport entităților responsabile de contracararea activității extremiste.

(7) Este de datoria fiecărei persoane ce locuiește pe teritoriul Republicii Moldova să pună la dispoziția organelor de ocrotire a normelor de drept informațiile deținute referitoare la activitatea extremistă și circumstanțele acesteia, informații ce pot contribui la prevenirea, depistarea și curmarea activității extremiste, precum și la atenuarea urmărilor acesteia.

5. Articolul 6 va avea următorul cuprins:

Articolul 6. Răspunderea organizației pentru desfășurarea activității extremiste

(1) În Republica Moldova se interzic:

a) înființarea și activitatea asociației obștești, cultului religios ori a unei părți componente a acestuia, a mijlocului de informare în masă, a unei persoane juridice sau a unei

organizații neînregistrate, ale căror scopuri sau acțiuni au ca orientare desfășurarea activității extremiste;

b) înființarea unor reprezentanțe a organizațiilor străine în privința cărora s-a constatat că desfășoară activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi;

c) participarea sub orice formă, la activitatea unei organizații extremiste;

d) acordarea oricărei forme de suport unei organizații extremiste;

e) desfășurarea activității extremiste;

f) mediatizarea, propagarea sau justificarea activității extremiste sau a unei organizații extremiste.

(2) În cazul în care în activitatea unei organizații aflate pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în activitatea a cel puțin unei subdiviziuni a acesteia, se depistează fapte ce denotă activitatea extremistă, Serviciul de Informații și Securitate va solicita organizației respective ca, în termen de până la 30 de zile să întreprindă măsuri pentru încetarea acestor acțiuni și despre rezultate să informeze Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(3) Dacă organizația menționată la alin. (2) nu a îndeplinit cerința Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova în termenul stabilit sau în interiorul termenului menționat a realizat alte activități ce denotă activitate extremistă, activitatea organizației va fi suspendată pe un termen de la 6 la 12 luni prin hotărâre a instanței de judecată, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(4) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova se poate adresa direct în instanța de judecată, fără a respecta procedurile prealabile indicată la alin (2), în cazul în care în activitatea unei organizații se depistează fapte ce denotă activitate extremistă manifestate prin una din următoarele caracteristici:

a) amenință suveranitatea, independența, integritatea teritorială, securitatea statului;

b) de natură să submineze procesele electorale democratice;

c) realizate prin campanii de dezinformare sau de propagandă a agresiunii militare, a activității extremiste sau teroriste.

(5) Examinarea cererilor menționate la alin. (3) și (4) ține de competența Curții de Apel Centru și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni. Hotărârea este definitivă și executorie, dar poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile. Recursul se examinează de Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile.

(6) Luând în calcul gravitatea încălcărilor admise de către organizație, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova poate solicita instanței de judecată de a dispune în calitate de măsură asiguratorie suspendarea activității organizației pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând în acest sens argumentele și probele ce atestă aceste situații.

(7) La solicitarea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, instanța de judecată va cita participanții la proces și în termen de până la 3 zile de la depunerea cererii de aplicarea măsurii asiguratorii, va decide printr-o încheiere executorie și susceptibilă de recurs, cu privire la suspendarea activității organizației în calitate de măsură asiguratorie, luând în calcul existența pericolului real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile în situația când organizația își va continua activitatea. Părțile în proces sunt obligate să se prezinte în fața instanței de judecată, neprezentarea lor nu duce la amânarea ședinței de judecată.

(8) Încheierea privind aplicarea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor asiguratorii, poate fi atacată cu recurs separat de fondul cauzei. Cererea de recurs se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în termen de până la 5 zile.

(9) Pe perioada suspendării activității unei organizații, acesteia îi este interzisă desfășurarea oricărei forme de activitate, precum și fondarea mijloacelor de informare în masă,

organizarea întrunirilor, mitingurilor, demonstrațiilor, pichetărilor și altor acțiuni publice, folosirea tuturor tipurilor de conturi bancare, cu excepția cazurilor când sânt necesare decontări cu contractanții, decontări aferente îndeplinirii contractelor individuale de muncă, decontări pentru repararea prejudiciilor cauzate prin acțiunile organizației, decontări pentru plata impozitelor, taxelor și amenzilor.

(10) În temeiul hotărârii definitive a instanței de judecată privind suspendarea activității, organizația se include în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist. La expirarea termenului pentru care a fost suspendată activitatea organizației, dacă nu a fost depusă o cererea privind lichidarea acesteia, acesta este exclusă din Registrul. În Registrul se face mențiunea despre faptul dacă hotărârea judecătorească este sau nu irevocabilă.

Se completează cu articolele 6¹, 6² și 6³ cu următorul cuprins:

Articolul 6¹. Constatarea caracterului extremist al organizației

(1) În cazul în care în activitatea unei organizații străine, inclusiv în activitatea a cel puțin unei subdiviziuni a acesteia se depistează fapte ce denotă activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi aceasta poate fi declarată ca organizație extremistă prin hotărâre judecătorească, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(2) În cazul în care în activitatea unei organizații neînregistrate se depistează fapte ce denotă activitatea extremistă aceasta poate fi declarată ca organizație extremistă prin hotărâre judecătorească, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(3) Examinarea cererilor menționate la alin. (1) și (2) ține de competența Curții de Apel Centru și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni. Hotărârea este definitivă și executorie, dar poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile. Recursul se examinează de Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile.

(4) Luând în calcul gravitatea încălcărilor admise de către organizația străină, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității, Serviciul de Informații și Securitate poate solicita instanței de judecată de a dispune în calitate de măsură asiguratorie suspendarea activității organizației pe teritoriul Republicii Moldova sau interzicerea participării cetățenilor Republicii Moldova în activitatea ei, pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând în acest sens argumentele și probele ce atestă aceste situații.

(5) La solicitarea Serviciului de Informații și Securitate, instanța de judecată în termen de până la 3 zile de la depunerea cererii de aplicarea măsurii asiguratorii, va decide printr-o încheiere executorie și susceptibilă de recurs, cu privire la admiterea sau respingerea acesteia, luând în calcul existența pericolului real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile în situația când organizația își va continua activitatea.

(6) Încheierea privind aplicarea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor asiguratorii, poate fi atacată cu recurs separat de fondul cauzei. Cererea de recurs se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în termen de până la 5 zile.

(7) În temeiul hotărârii definitive a instanței de judecată privind constatarea desfășurării activității extremiste, organizația se declară ca fiind extremistă și se include în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist. În Registrul se face mențiunea despre faptul dacă hotărârea judecătorească este sau nu irevocabilă.

Articolul 6² Lichidarea organizației

(1) Dacă, în perioada suspendării activității unei organizații, aceasta își continuă activitatea sau dacă, pe parcursul primului an din data expirării termenului de suspendare a

activității unei organizații, aceasta comite fapte ce denotă activitatea extremistă, Serviciul de Informații și Securitate va cere instanței de judecată lichidarea organizației respective.

(2) Examinarea cererilor menționate la alin. (1) ține de competența Curții de Apel Centru și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni. Hotărârea este definitivă și executorie, dar poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile. Recursul se examinează de Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile.

(3) În temeiul hotărârii definitive a instanței de judecată privind lichidarea, organizația se include în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist. În Registru se face mențiunea despre faptul dacă hotărârea judecătorească este sau nu irevocabilă.

Articolul 6³ Procedura de lichidare a organizației ce desfășoară activitatea extremistă

(1) Lichidarea organizației înregistrate în Republica Moldova, ce desfășoară activitatea extremistă potrivit art. 6² se efectuează de un lichidator numit prin hotărârea de lichidare adoptată de instanța judecătorească respectivă. Informația privind persoanele desemnate în calitate de lichidatori se comunică Agenției Servicii Publice, care va nota în Registrul de stat al persoanelor juridice calitatea oficială a acestor persoane.

(2) După desemnarea lichidatorului, acesta va întocmi inventarul bunurilor organizației, cu indicarea exactă a activelor și pasivelor. Inventarul va fi semnat de către lichidator și conducătorii organului de conducere al organizației.

(3) Dacă din inventar rezultă un excedent al pasivelor față de active, lichidatorul va continua procedura de lichidare fără a intenta procesul de insolabilitate.

(4) Lichidatorul este obligat să continue operațiunile în curs de desfășurare, să execute creanțele creditorilor, iar dacă mijloacele bănești disponibile sînt insuficiente pentru achitarea tuturor datoriilor, el este în drept să vîndă bunurile organizației. Pentru prejudiciile cauzate din culpă, lichidatorul răspunde atât în fața organizației în proces de lichidare, cît și în fața terților.

(5) După încheierea procedurii de lichidare a organizației, lichidatorul întocmește bilanțul de lichidare și îl prezintă instanței de judecată, care îl aprobă sau îl respinge.

(6) Pentru radierea organizației din Registrul de stat al persoanelor juridice, lichidatorul depune la Agenția Servicii Publice următoarele documente:

- a) cererea cu privire la radierea organizației din Registrul de stat al persoanelor juridice;
- b) documentele de constituire;
- c) actul de predare spre nimicire a ștampilelor, eliberat de organul împuternicit al poliției;
- d) copia de pe avizul despre lichidarea organizației, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Din contul activelor organizației se acoperă în primul rînd remunerația lichidatorului. În cazul în care organizația nu dispune de bunuri sau bunurile nu pot acoperi remunerarea lichidatorului, achitarea remunerării se trece, prin încheiere judecătorească în obligația membrilor organului de conducere al organizației, aceștia poartă răspundere subsidiară.

6. Articolul 7 va avea următorul cuprins:

Articolul 7. Răspunderea mijlocului de informare în masă pentru difuzarea materialelor cu caracter extremist și desfășurarea activității extremiste

(1) În Republica Moldova se interzice difuzarea prin mijloace de informare în masă a materialelor cu caracter extremist și desfășurarea de către acestea a activității extremiste.

(2) În cazul în care un mijloc de informare în masă difuzează materiale cu caracter extremist ori în activitatea acestuia se depistează fapte ce denotă extremism, sunt aplicabile corespunzător prevederile art.6 alin.(2)-(10) din prezenta lege.

(3) În scopul neadmiterii continuării difuzării de materiale cu caracter extremist, instanța de judecată poate suspenda comercializarea numărului respective al publicației periodice ori a tirajului înregistrărilor audio sau video ale programului respectiv ori lansarea programului audiovizual respectiv, în modul prevăzut la art. 6 alin. (7).

(4) Hotărârea instanței de judecată privind suspendarea sau încetarea activității acestui mijloc de informare în masă constituie temei pentru confiscarea părții necomercializate a tirajului producției mijlocului de informare în masă ce conține materiale cu caracter extremist din locurile de păstrare, din unitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul.

(5) În temeiul hotărârii definitive a instanței de judecată privind încetarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea de activități extremiste, mijlocul de informare în masă se include în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.

7. Articolul 8 va avea următorul cuprins:

„Articolul 8. Inadmisibilitatea utilizării rețelelor de comunicații electronice și a sistemelor informaționale pentru desfășurarea de activități extremiste

(1) Se interzice utilizarea rețelelor de comunicații electronice și a sistemelor informaționale pentru desfășurarea de activități extremiste.

(2) În cazul în care într-un sistem informațional este plasat un material ce denotă extremism, Serviciul de Informații și Securitate dispune, prin ordin, furnizorului de rețea și/sau servicii de comunicații electronice blocarea provizorie, pe teritoriul Republicii Moldova, a accesului la acest material.

(3) Blocarea provizorie a accesului la materialul prevăzut la alin. (2) se dispune pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești. Serviciul de Informații și Securitate, în termen de 5 zile lucrătoare după emiterea ordinului privind blocarea provizorie a accesului la materialul ce denotă extremism, este obligat să sesizeze instanța de judecată pentru constatarea caracterului extremist al materialului. Instanța de judecată admite cererea Serviciului de Informații și Securitate dacă constată caracterul extremist al materialului sau poate declara ilegal ordinul privind blocarea provizorie a accesului la materialul din sistemul informațional.

(4) Ordinul Serviciului de Informații și Securitate privind blocarea provizorie a accesului la materialul ce denotă extremism se plasează imediat pe pagina web oficială a Serviciului, concomitent fiind adresată o somație scrisă furnizorului de rețea și/sau servicii de comunicații electronice privind executarea acestuia, precum și proprietarului sistemului informațional dacă acesta este cunoscut.

(5) Ordinul Serviciului de Informații și Securitate privind blocarea provizorie a accesului la materialul ce denotă extremism poate fi contestat în instanța de judecată, de către persoanele interesate. Contestarea ordinului nu suspendă executarea acestuia de către furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice.

(6) În cazul în care într-un sistem informațional sînt plasate materiale cu caracter extremist care anterior a fost declarat de către instanța de judecată ca fiind extremiste și care se regăsește în Registru, emise sau difuzate de către sau în numele unei organizații extremiste, prin ordinul directorului Serviciului de Informații și Securitate, se dispune blocarea accesului, pe teritoriul Republicii Moldova, la sistemul informațional respectiv sau la anumite componente ale acestuia, ordinul fiind plasat imediat pe pagina web oficială a Serviciului, concomitent fiind adresată o somație scrisă furnizorului de rețea și/sau servicii de comunicații electronice privind executarea acestuia.

(7) Furnizorul de rețea și/sau servicii de comunicații electronice este obligat, în cel mult 12 ore de la recepționarea sesizării conform alin. (4) sau (6), să blocheze accesul la materialul indicat în ordin.

8. Articolul 9 va avea următorul cuprins:

Articolul 9. Contracarea difuzării materialelor cu caracter extremist

(1) Pe teritoriul Republicii Moldova se interzice deținerea, distribuirea, etalarea, oferirea spre vânzare, vânzarea, răspândirea, difuzare prin orice mijloace, inclusiv prin intermediul mijloacelor de informare în masă sau prin Internet a materialelor cu caracter extremist.

(2) Materialele emise sau difuzate de către sau în numele unei organizații extremiste, constituie materiale cu caracter extremist de drept.

(3) Constatarea caracterului extremist al materialului, altul decât cel menționat la alin. (2), se face de către instanța de judecată, în temeiul cererii Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(4) Examinarea cererilor menționate la alin. (3) ține de competența Curții de Apel Centru și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni. Hotărârea este definitivă și executorie, dar poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile. Recursul se examinează de Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile.

9. Articolul 10 va avea următorul cuprins:

„Articolul 10. Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist

(1) Serviciul de Informații și Securitate ține Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.

(2) Copia de pe hotărârea instanței de judecată rămasă definitivă privind lichidarea sau suspendarea activității unei organizații, a unui mijloc de informare în masă sau constatarea desfășurării de activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi ori privind declararea unui material ca având caracter extremist se expediază Serviciului de Informații și Securitate care, include organizația, persoana juridică sau materialul indicat în hotărâre în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.

(3) Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist este ținut în format electronic și plasat pe pagina web oficială a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(4) În Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist se menționează dacă hotărârea instanței de judecată este irevocabilă sau nu.

10. Articolul 12:

la alineatul (1), sintagma „penală, administrativă ori civilă,” se exclude;

la alineatul (3):

sintagma „al asociației obștești sau religioase ori al unei alte organizații” se substituie cu sintagma „al organizației”;

în ambele cazuri sintagmele „respectiva asociație obștească sau religioasă ori o altă organizație” se substituie cu sintagma „respectiva organizație”

11. Se completează cu articolul 12¹ cu următorul cuprins:

Articolul 12¹ Persoanele asociate unei organizații extremiste

- (1) Persoanele asociate unei organizații extremiste sunt persoanele care:
- a) au acordat suport unei organizații la realizarea unor activități care ulterior au constituit temei pentru declararea organizației extremiste;
 - b) răspîndesc materiale cu caracter extremist;
 - c) participă sub orice formă, la activitatea unei organizații extremiste;
 - d) acordă orice formă de suport unei organizații extremiste;
 - e) justifică activitatea unei organizații extremiste;
 - f) beneficiază de pe urma activității unei organizații extremiste.
- (2) Lista persoanelor asociate unei organizații extremiste se elaborează și se actualizează de către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.
- (3) Lista prevăzută la alin.(2), precum și modificările la aceasta se aprobă prin ordin al directorului Serviciului de Informații și Securitate. Ordinul prin care se include/exclude o persoană în/de pe listă se comunică destinatarului prin publicarea în Monitorul Oficial și poate fi contestat potrivit procedurii de contencios administrativ doar după parcurgerea procedurii prealabile.
- (4) Serviciul de Informații și Securitate exclude o persoană inclusă anterior în listă dacă au încetat cauzele și condițiile care au justificat includerea acestei persoane în listă sau persoana a renunțat la interacțiunea cu organizația extremistă sau dacă au survenit alte circumstanțe obiective legate de interesele superioare ale statului. O persoană se poate afla în listă prevăzută la alin.(2) timp de 12 luni și la expirarea acestui termen se exclude. Dacă în această perioadă continuă să desfășoare activitățile prevăzute la alin (1) acest termen poate fi prelungit o singură dată cu o perioadă de 12 luni.
- (5) Persoanele asociate unei organizații extremiste:
- 1) nu au dreptul să activeze în cadrul organelor securității statului, apărării naționale și ordinii publice;
 - 2) nu au dreptul să activeze în domeniile de importanță pentru securitatea statului legate de:
 - a) gestionarea deșeurilor radioactive;
 - b) exploatarea infrastructurii din domeniile energiei, transporturilor, aerospațial, al apărării;
 - c) exploatarea tehnologiilor inteligenței artificiale, ale roboticii, semiconductorilor, securității cibernetice, a tehnologiilor aerospațiale, a tehnologiilor din domeniul apărării, a tehnologiilor cuantice și nucleare, a nanotehnologiilor și a biotehnologiilor;
 - d) producerea mijloacelor de protecție criptografică a informației;
 - e) producerea și achiziționarea în scop de comercializare a mijloacelor de protejare a informațiilor atribuite la secret de stat;
 - f) producerea de materiale explozive pentru uz industrial și activitățile pentru distribuirea acestora;
 - g) activitățile destinate securității aeronautice;
 - h) proiectarea, producția, întreținerea și operarea aeronavelor, inclusiv a aeronavelor fără pilot la bord, precum și a componentelor pentru acestea;
 - i) proiectarea, producția, întreținerea și operarea sistemelor și componentelor utilizate în managementul traficului aerian și furnizarea serviciilor de navigație aeriană;
 - j) proiectarea, întreținerea și operarea aerodromurilor și a heliporturilor, inclusiv a echipamentelor cu impact asupra siguranței acestora;
 - k) gestionarea aeroporturilor, a autogărilor, a traficului feroviar, a căilor navigabile interne, a porturilor și cheiurilor pentru traficul navigabil;

- l) emisiile de televiziune/serviciile media a furnizorilor publici;
 - m) furnizarea de rețele și/sau servicii de comunicații electronice mobile sau fixe;
 - n) furnizarea de servicii în porturile și aeroporturile naționale;
 - o) producerea, exportul, reexportul, importul armamentelor, al munițiilor și al echipamentelor militare; produsele, tehnologiile și serviciile care pot fi utilizate la fabricarea și folosirea de arme nucleare, chimice, biologice și de rachete;
 - p) administrarea registrelor publice ale statului, securitatea informațională;
- 3) nu sunt admise în zonele de securitate cu acces restricționat prevăzute de lege;
- 4) sunt supuse controlului în modul stabilit de autoritatea vamală la trecerea frontierei de stat sau expedierea/primirea de trimiteri poștale.

(6) Băncile, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii financiare vor informa Serviciul de Informații și Securitate în termen de 5 zile lucrătoare despre efectuarea sau primirea oricăror tipuri de tranzacții financiare de către persoanele asociate unei organizații extremiste:

– în valoare de peste 2000 de lei – dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată, inclusiv cu utilizarea mijloacelor electronice;

– în valoare de peste 20000 de lei – dacă tranzacția se efectuează prin una sau mai multe operațiuni care au legătură între ele.

(7) Persoanele fizice și juridice vor întreprinde măsuri de precauție privind persoanele asociate unei organizații extremiste care cuprind:

a) identificarea beneficiarului efectiv și adoptarea de măsuri pentru verificarea identității acestuia, astfel încât să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv;

b) evaluarea și înțelegerea scopului și a naturii dorite ale relației de afaceri și, dacă este necesar, obținerea de informații suplimentare despre acestea;

c) monitorizarea continuă a relației de afaceri, inclusiv examinarea tranzacțiilor încheiate pe toată durata relației respective, pentru a se asigura că tranzacțiile realizate sînt conforme și că documentele, datele sau informațiile deținute sînt actualizate.

(8) În cazul în care nu este posibilă aplicarea măsurilor de precauție, persoanele sînt obligate să nu efectueze nicio activitate sau tranzacție, inclusiv printr-un cont de plăți, să nu stabilească nicio relație de afaceri ori să înceteze o relație de afaceri existentă și să raporteze activitățile sau tranzacțiile suspecte Serviciului de Informații și Securitate.

12. La articolul 13 alineatul (1), textul „Legii nr. 560-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor” se substituie prin textul „Legii nr. 26/2008 privind întrunirile”.

La articolul 14 alineatul (1), textul „asociațiilor obștești, religioase” se substituie cu textul „a organizațiilor”.

II. Proiectul de lege se completează cu un nou articol (IV) care va avea următorul cuprins:

Art. IV. – Articolul 3 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 204-207, art. 358), se completează cu punctul 13¹) cu următorul conținut:

„13¹) desfășoară activități în conformitate cu prevederile Legii nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste;”.

Argumentare

Activitatea de prevenire și contracarare a extremismului se regăsește în misiunea Serviciului de Informații și Securitate.

Această misiune îi este încredințată Serviciului de Informații și Securitate inclusiv prin Legea securității statului nr. 618/1995, care la art. 4, alin (2), lit. j) stipulează: „Constituie amenințări la adresa securității statului de natura unui pericol deosebit desfășurarea activităților cu caracter extremist, sprijinirea în orice mod a acestor activități, propagarea ideilor și valorilor extremiste.

Inițierea, organizarea, săvârșirea sau sprijinirea în orice mod a acțiunilor extremiste de sorginte fascistă, legionară sau de orice altă natură, rasiste, antisemite, revizioniste, separatiste care pot pune în pericol sub orice formă unitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova, precum și incitarea la fapte ce pot periclita ordinea statului de drept reprezintă un pericol de securitate a statului.

Una dintre provocările este însăși definirea termenului. Nu poți preveni și combate ceva care nu este definit. Acest amendament vine cu modificări la noțiunea de activitate extremistă, prin care se completează ca fiind activitatea a asociației obștești, a cultului religios ori a unei părți componente a acestuia, a mijlocului de informare în masă, a unei persoane juridice sau a unei organizații neînregistrate, inclusiv străine, ori a persoanei fizice, inclusiv pe lângă faptele care la moment sunt menționate în lege, se inclus și faptele de profanare a simbolurilor național-statale (drapel, stemă, imn) ale Republicii Moldova sau ale altui stat, arborate, utilizate sau intonate public, în scopuri extremiste; propagarea ideologiilor legionare, naziste, rasiste, șoviniste sau xenofobe; sau desfășurarea unor acțiuni separatiste și altor acțiuni care pot afecta caracterul unitar și indivizibil al Republicii Moldova.

Profanarea simbolurilor național-statale (drapel, stemă, imn) ale Republicii Moldova sau ale altui stat în scopuri extremiste în multiple cazuri sunt însoțite de informații false, narrative propagandistice și au drept scop inclusiv divizarea societății, incitare la ură interetnică, toate acestea reprezintă o amenințare la adresa securității statului.

Amendamentul vine să modifice noțiunea de activitate extremistă, include și activitățile unei persoane juridice sau a unei organizații neînregistrate, inclusiv străine.

Fără o definiție, un concept atât de complex precum activitatea extremistă este greu de încadrat în paradigma securității naționale, putând duce la erori în abordarea sa ca amenințare. Modificarea își propune să ofere liniile generale ale definirii termenului de activitate extremistă, pentru ca aceste curente extremiste să poată fi identificate, iar societatea, în ansamblu, să poată reacționa la influența acestora. Importanța stabilirii unor repere referitoare la activitatea extremistă rezidă din faptul că, deși nu este un fenomen nou, este esențial să fie definit, fiind o amenințare cu care societatea este confruntată zilnic.

La moment legea atribuie ca fiind activitate extremistă etalarea, confecționarea, răspândirea, precum și deținerea în vederea difuzării publice a atributelor ori simbolurilor național-socialiste (naziste). Prin amendament se propune a se considera ca fiind activitate extremistă și etalarea, confecționarea, răspândirea, precum și deținerea în vederea difuzării publice a altor atribute sau simbolici care au semnificație rasistă sau xenofobă. Rasismul

reprezintă un grup de atitudini, practici și acțiuni care își au sursa în convingerea că diferențele sociale și culturale se explică prin diferențe biologice inclusiv ereditare dintre rasele umane. Xenofobia este caracterizată de manifestarea de urii pentru persoane de altă naționalitate sau pentru popoare străine.

Prin amendament se propune modificarea noțiunii de organizație extremistă, astfel va fi considerată organizație extremistă, acele organizații, inclusiv străine, care vor fi incluse în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist în baza: a) unei hotărâri judecătorești definitive privind lichidarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea de activități extremiste și b) unei hotărâri judecătorești definitive privind constatarea desfășurării de activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi, în cazul organizațiilor străine. Doar instanța de judecată va decide dacă o organizație este sau nu constatată ca fiind extremistă.

La noțiunea existență în lege de „material cu caracter extremist”, se propun modificări și vor constitui materiale cu caracter extremist cele destinate difuzării publice, emise de către sau în numele unei organizații extremiste, precum și acele care au drept scop materiale destinate difuzării publice, având drept scop îndemnarea la activități extremiste, argumentarea sau justificarea necesității unor astfel de activități ori justificarea practicii de comitere a unor crime de război sau a unor alte crime în vederea nimicirii totale sau parțiale a vreunui grup etnic, social, rasial, național sau religios, care pot fi: documente ori informații pe suport de hârtie sau pe un alt suport, inclusiv anonime; atribute ori simboluri fasciste, național-socialiste (naziste), ale unor organizații extremiste, precum și atribute ori simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni; atribute ori simboluri create prin stilizarea atributelor ori simbolurilor fasciste, național-socialiste (naziste), ale unei organizații extremiste, a atributelor ori simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni. Astfel, la noțiunea existență se adaugă și materialele de acest fel destinate difuzării publice în numele unei organizații extremiste, de o persoană care reprezintă această organizație, sau care acționează în numele ei.

Într-o cauză care viza refuzul de a depune jurământul de loialitate față de drapelul Statelor Unite, Curtea Supremă a Statelor Unite ale Americii a notat că simbolismul constituie o modalitate veche, dar eficientă de a comunica idei. Utilizarea unei embleme sau a unui steag pentru a simboliza un sistem, o idee, o instituție sau o personalitate reprezintă o cale scurtă pentru transmiterea ideilor de la o conștiință la alta. Cauzele, națiunile, partidele politice, asociațiile și grupurile religioase își consolidează loialitatea adeptilor lor printr-un steag, printr-un stindard, printr-o culoare sau printr-un desen. Statul utilizează coroane, buzdușuri, uniforme și robe negre pentru a desemna funcțiile și rangurile. Biserica transmite mesaje prin intermediul Crucii, al crucifixului, al altarului, al lăcașului și al vestimentației clericilor. Simbolurile statului transmit adesea idei politice, la fel cum simbolurile religioase transmit idei teologice. O persoană ia de la un simbol sensul pe care i-l atribuie, iar ceea ce reprezintă confortul și inspirația unei persoane poate constitui insulta și disprețul alteia (West Virginia State Board of Education v. Barnette (1943), 319 U.S. 624).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că etalarea unui simbol asociat unei mișcări sau unei entități politice exprimă aderența la o idee și intră în sfera de protecție a libertății de exprimare garantată de articolul 10 din Convenție. Atunci când dreptul la libertatea de exprimare este exercitat în contextul discursului politic prin utilizarea simbolurilor, trebuie să se acorde o atenție deosebită oricăror restricții, în special dacă sunt utilizate simboluri care au semnificații multiple. Doar în cadrul unei examinări minuțioase a contextului poate fi trasată o distincție esențială între expresiile șocante și jignitoare, protejate de articolul 10, și cele care își pierd dreptul de a fi tolerate într-o societate democratică (Fáber v. Ungaria, 24 iulie 2012, §§ 36, 54).

Prin propunerile de modificare a noțiunilor de mai sus ce definesc activitatea extremistă, organizațiile extremiste sau material cu caracter extremist s-a ținut cont de contextul socio-cultural în care se manifestă acesta, deoarece diferite culturi și societăți pot evalua în mod total diferit manifestări considerate extremiste. Specificul cultural al unei societăți este cel care dictează valorile și principiile pe baza cărora aceasta funcționează. O altă chestiune care trebuie avută în atenție este limita de la care statul începe să considere anumite fenomene apropiate de extremism, pentru a nu afecta drepturi fundamentale ale cetățenilor, precum dreptul la liberă exprimare sau dreptul la libera asociere.

Prin hotărârea Curții Europene din 2008, Ungaria a fost condamnată pentru încălcarea libertății de exprimare în cauza Vajnai vs. Ungaria în legătură cu condamnarea penală a unui membru de partid pentru aplicarea pe haină a unui simbol comunist în timpul unui eveniment public. Stabilind că singurele elemente probante pe care se bazează condamnarea sunt totodată modalități de exercitare a libertății de exprimare, Curtea Europeană a constatat că a existat o ingerință. În opinia Curții Europene, chiar dacă atingerea adusă de autoritățile naționale dreptului reclamanților la libertatea de exprimare ar putea fi justificată prin încercarea de a proteja ordinea publică, sancțiunile penale aplicate persoanelor interesate, adică aproape patru ani de închisoare, erau vădit disproporționate, prin natura și prin gravitatea lor, în raport cu scopul legitim urmărit prin condamnarea acestora. Curtea Europeană a stabilit că instanțele interne au trecut dincolo de ceea ce ar fi constituit o restrângere necesară a libertății de exprimare a reclamanților.

În special din perspectiva respectului pentru drepturile omului și în mod particular a dreptului la libera exprimare, nu orice fel de discurs radical necesită măsuri legale sau ingerința instituțiilor de aplicare a legii. Istoric, norme legale considerate adecvate la un moment dat au fost respinse prin discursuri considerate radicale la acea vreme și schimbate ulterior. Societatea se află într-un proces continuu de adaptare. În același fel, normele sociale parcurg perioade de ajustare. Unele activități extremiste pot să capteze nemulțumirile publice, iar legiuitorul este în drept să intervină acțional prin propunerea de amendamente și schimbări legislative care să facă posibilă corijarea aspectelor problematice semnalate de societate.

În iunie - iulie 2009, în cadrul sesiunii a 18-a a Adunării Parlamentare, OSCE a adoptat Declarația de la Vilnius, prin care a stabilit că „în secolul douăzeci țările europene au trecut prin două regimuri totalitare - nazist și stalinist, care au cauzat acte de genocid, încălcarea drepturilor și libertăților omului, crime de război și crime împotriva umanității”, statele participante din cadrul OSCE au fost îndemnate „să se opună în mod unitar tuturor regimurilor totalitare, independent de trecutul ideologic pe care le-ar avea acestea,” și să condamne „glorificarea regimurilor totalitare, inclusiv demonstrațiile publice de glorificare a trecutului nazist și stalinist”.

La 18 decembrie 2014, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția împotriva glorificării nazismului, neo-nazismului și a altor practici care contribuie la dezvoltarea formelor contemporane ale rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și altor forme de intoleranță de acest gen. În Rezoluția ONU sunt condamnate toate organizațiile și orice propagandă bazate pe idei de superioritate a unei națiuni, precum și justificarea sau promovarea discriminării și a urii rasiale.

Conceptul de radicalizare se referă la procesul prin care un individ trece, gradual, de la îmbrățișarea unor idei extremiste la adoptarea deplină, fără echivoc, a ideologiei și susținerea acesteia inclusiv prin justificarea sau glorificarea actelor de violență comise de ceilalți aderenți. Uneori, conceptul este folosit în moduri care presupun o legătură implicită între ideile radicale și violență, însă aceste interpretări sunt problematice nu doar pentru că nu toți cei care susțin idei radicale se angajează în comiterea de acte de violență, ci și pentru că dreptul la opinie este protejat ca fiind un drept fundamental al fiecărui individ. Implicarea structurilor de aplicare a legii la acest nivel devine necesară în condițiile protejării statului de drept, dar în același timp punând în balanță prevenirea actelor de violență, inclusiv violență discursivă și dreptul

fundamental la opinie, libera asociere. Luând ca exemplu ideologia legionară, multe din conceptele promovate fac apel la valori religioase creștine și la patriotism sau naționalism, niciuna dintre aceste valori nefiind ilegale sau reprobabile, dimpotrivă, însă, pe terenul propice pregătit de aceste idei nobile au fost fundamentate cogniții care au făcut apologia purității etnice, a superiorității rasiale, antisemitismului, xenofobiei, care au servit ca justificare pentru crime și discursuri de ură.

Libertatea de exprimare nu este un drept absolut, fiind susceptibil de limitări, potrivit articolului 54 din Constituție. Astfel, limitările trebuie să fie prevăzute de lege, trebuie să urmărească un scop legitim și trebuie să nu aducă atingere înseși existenței libertății de exprimare.

În jurisprudența sa Curtea Europeană a constatat că, deși libertatea de exprimare poate fi supusă unor excepții, acestea „trebuie să fie interpretate restrictiv”, iar „necesitatea restricțiilor trebuie argumentată în mod convingător” (a se vedea, *Observer și Guardian v. Regatul Unit*, din 26 noiembrie 1991, § 59, seria A nr. 216).

Curtea Europeană a stabilit că măsurile care restricționează libertatea de exprimare, altele decât cele aplicate în cazuri de instigare la violență sau respingerea principiilor democratice - oricât de șocante și inacceptabile pot părea pentru autorități anumite opinii - nu servesc de fapt democrației și de multe ori chiar o pot pune în pericol (*Sergey Kuznetsov v. Rusia*, 23 octombrie 2008, § 45; *Alekseyev v. Rusia*, 21 octombrie 2010, § 80).

Potrivit art. 11 din Convenția Europeană, și libertatea de întrunire sau asociere poate fi supusă unor restrângeri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora, în măsura în care aceste limitări să nu aducă atingere înseși existenței dreptului.

La moment legea 54/2003 la art. 4 prevede doar că autoritățile publice centrale și locale participă la contracararea activității extremiste în limitele competenței lor. Prin amendament se propune modificarea prevederilor art. 4 din lege indicându-se entitățile responsabile și activitate lor îndreptată spre contracararea activității extremiste. Se propune indicarea expresă că Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova este organul de stat specializat care, prin activitate contrainformativă și informativă externă, previne, depistează și contracarează activitatea extremistă. Procuratura Generală desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin conducerea sau exercitarea urmăririi penale. Ministerul Afacerilor Interne și instituțiile subordonate acestuia desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin activitate specială de investigații, constatare a contravențiilor și exercitare a urmăririi penale și control la frontiera de stat. Serviciul Vamal desfășoară activitatea de contracarare a activității extremiste prin prevenirea și depistare a acțiunilor de trecere peste frontiera vamală a materialelor cu caracter extremist și a altor bunuri ce pot fi folosite pentru săvârșirea activității extremiste. Alte autorități publice centrale și locale participă la contracararea activității extremiste în limitele competenței lor. Persoanele juridice, indiferent de forma de organizare juridică, acordă suport entităților responsabile de contracararea activității extremiste. Este de datoria fiecărei persoane ce locuiește pe teritoriul Republicii Moldova să pună la dispoziția organelor de ocrotire a normelor de drept informațiile deținute referitoare la activitatea extremistă și circumstanțele acesteia, informații ce pot contribui la prevenirea, depistarea și curmarea activității extremiste, precum și la atenuarea urmărilor acesteia. Obligația persoanei ce locuiește pe teritoriul Republicii Moldova să pună la dispoziția organelor de ocrotire a normelor de drept informațiile deținute despre extremism - este preluată ca o obligație similară prevăzută în art. 13 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului.

Amendamentul vine să modifice art. 6 din lege, în partea ce ține de răspunderea organizației pentru desfășurarea activității extremiste. Astfel legea va prevedea că în Republica Moldova se interzic: a) înființarea și activitatea asociației obștești, cultului religios ori a unei părți componente a acestuia, a mijlocului de informare în masă, a unei persoane juridice sau a

unei organizații neînregistrate, ale căror scopuri sau acțiuni au ca orientare desfășurarea activității extremiste; b) înființarea unor reprezentanțe a organizațiilor străine în privința cărora s-a constatat că desfășoară activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi; c) participarea sub orice formă, la activitatea unei organizații extremiste; d) acordarea oricărei forme de suport unei organizații extremiste; e) desfășurarea activității extremiste; f) mediatizarea, propagarea sau justificarea activității extremiste sau a unei organizații extremiste.

În cazul în care în activitatea unei organizații aflate pe teritoriul Republicii Moldova sau o subdiviziune a acesteia vor persista fapte ce denotă activitatea extremistă, Serviciul de Informații și Securitate va solicita organizației respective ca, în termen de până la 30 de zile să întreprindă măsuri pentru încetarea acestor acțiuni și să informeze serviciul despre rezultate. La moment legea prevede că Procurorul General sau procurorii subordonați acestuia, ori Ministerul Justiției sau Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor este în drept să sesizeze organizațiile dacă se depistează în activitatea lor fapte ce denotă extremism. Având în vedere că activitatea de prevenire și contracarare a extremismului se regăsește în misiunea Serviciului de Informații și Securitate, se propune ca prin lege să se ofere acest drept de sesizare Serviciului de Informații și Securitate. În varianta actuală a legii se oferă un termen fix de o lună pentru lichidarea neconformităților și pentru stoparea activităților extremiste, însă acest termen uneori poate fi prea mare și ar fi necesar intervenția mai rapidă, din care motiv se propune ca termenul oferit să fie stabilit reieșind din fiecare caz în parte, reieșind din gravitatea pericolului și a încălcărilor comise. Sesizarea se va efectua doar în adresa organizațiilor aflate pe teritoriul Republicii Moldova, pentru că în privința organizațiilor străine sau care nu sunt înregistrate se va proceda în conformitate cu prevederile art. 61 din proiect.

În situația când organizația menționată nu va îndeplini cerința Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova în termenul stabilit sau în interiorul termenului menționat a realizat alte activități ce denotă activitate extremistă, activitatea organizației va fi suspendată pe un termen de la 6 la 12 luni prin hotărâre a instanței de judecată, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

La moment legea prevede că se poate merge în instanță cu solicitare de suspendarea activității organizației care desfășoară activități extremiste doar dacă sesizarea inițială nu a fost contestată în instanță, în modul stabilit, sau nu au fost declarată ilegală această sesizare de instanță, precum și dacă, în termenul stabilit, respectiva asociația ori organizația, subdiviziune teritorială ori o altă subdiviziune a acesteia comite noi fapte ce denotă existența unor indicii de extremism în activitatea lor. Această procedură ar însemna că se depune sesizare, după care sesizarea poate fi contestată în judecată, această procedură de examinare a contestației poate dura perioade îndelungate de timp, chiar și ani de zile și în consecință suspendarea activității nu poate fi realizată chiar și atunci când circumstanțele o cer. Din acest motiv se propune o procedură mai clară și mai aplicabilă.

Se propune a fi stabilite prin lege cazuri distincte când Serviciul de Informații și Securitate să poată merge direct în instanța de judecată pentru suspendarea activității organizației care desfășoară activități extremiste, fără a depune o sesizare prealabilă. Aceste cazuri pot fi atunci dacă în activitatea organizației se depistează fapte ce denotă activitate extremistă și a) amenință suveranitatea, independența, integritatea teritorială, securitatea statului; b) sunt de natură să submineze procesele electorale democratice; c) se realizează prin campanii de dezinformare sau de propagandă a agresiunii militare, a activității extremiste sau teroriste. În ultimul caz este definitoriu cuvântul campanii care semnifică o grupare eforturi concentrate și planificate, cu obiective clare, destinate să dezinformeze sau să propage. Ea implică utilizarea unui mix de instrumente adaptate la publicul țintă și la obiectivele acesteia. Dezinformarea, alături de ingerințele și acțiunile străine de manipulare a informațiilor, reprezintă o amenințare gravă la adresa societății. Acestea pot submina instituțiile și procesele democratice (cum ar fi alegerile), împiedicându-i pe cetățeni să ia decizii în cunoștință de cauză sau descurajându-i să voteze. De

asemenea, pot polariza societățile creând conflicte între comunități. Noile tehnologii le-au permis părților ostile să răspândească dezinformarea și să manipuleze informațiile la scară largă și cu o viteză nemaivăzută anterior. Prin urmare, combaterea dezinformării și a manipulării informațiilor este una dintre cele mai presante probleme pentru Uniunea Europeană și statele cu statut de candidat la UE.

Examinarea cererii de suspendarea activității organizației extremiste va fi de competența Curții de Apel Centru și urmează a se realiza într-un termen care nu va depăși 3 luni. Hotărârea acestei instanțe va fi definitivă și executorie, dar va putea fi atacată cu recurs în termen de 10 zile la Curtea Supremă de Justiție, iar instanța de recurs va examina cererea în termen de 15 zile. Termenul restrâns de examinare a cererii este dictat de faptul că se solicită și se presupune suspendarea activității unei organizații.

Se propune ca în cazurile când gravitatea încălcărilor admise de către organizație denotă existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova poate solicita instanței de judecată de a dispune în calitate de măsură asiguratorie suspendarea activității organizației pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând în acest sens argumentele și probele ce atestă aceste situații. În aceste cazuri instanța de judecată va cita participanții la proces și în termen de până la 3 zile de la depunerea cererii de aplicarea măsurii asiguratorii, va decide printr-o încheiere executorie și susceptibilă de recurs, cu privire la suspendarea activității organizației în calitate de măsură asiguratorie, această încheiere va putea fi atacată cu recurs separat de fondul cauzei.

Pe perioada suspendării activității unei organizații, acesteia îi este interzisă desfășurarea oricărei forme de activitate, precum și fondarea mijloacelor de informare în masă, organizarea întrunirilor, mitingurilor, demonstrațiilor, pichetărilor și altor acțiuni publice, folosirea tuturor tipurilor de conturi bancare, cu excepția cazurilor când sânt necesare decontări cu contractanții, decontări aferente îndeplinirii contractelor individuale de muncă, decontări pentru repararea prejudiciilor cauzate prin acțiunile organizației, decontări pentru plata impozitelor, taxelor și amenzilor.

În temeiul hotărârii definitive a instanței de judecată privind suspendarea activității, organizația se va include în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist. La expirarea termenului pentru care a fost suspendată activitatea organizației, dacă nu a fost depusă o cerere privind lichidarea acesteia, acesta este exclusă din Registru. În Registru se face mențiunea despre faptul dacă hotărârea judecătorească este sau nu irevocabilă. Mențiunea despre faptul dacă hotărârea judecătorească este sau nu irevocabilă este necesară pentru ea executorie din momentul pronunțării, iar societatea va putea cunoaște dacă este sau nu contestată. Aceasta va crea posibilitatea de a diminua din o eventuală aducere atingere de imagine în cazul anulării hotărârii primei instanțe.

Amendamentul prevede că în cazul în care în activitatea unei organizații străine, inclusiv în activitatea a cel puțin unei subdiviziuni a acesteia se depistează fapte ce denotă activități extremiste îndreptate împotriva Republicii Moldova sau cetățenilor săi aceasta poate fi declarată ca organizație extremistă prin hotărâre judecătorească, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Această prevedere se referă doar la constatarea activității unei organizații străine.

Atunci când în activitatea unei organizații neînregistrate se depistează fapte ce denotă activitatea extremistă aceasta poate fi declarată ca organizație extremistă prin hotărâre judecătorească, la cererea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Cu referire la organizațiile străine, neînregistrate în Republica Moldova, sau a celor care nu sunt înregistrate, procedura de adresare este directă în instanță. În cazul celor neînregistrate în general, nu s-ar cunoaște cui urmează serviciul să se adreseze în prealabil.

În cazurile organizațiilor străine neînregistrate în Republica Moldova sau celor neînregistrate nu va exista procedura de suspendare a activității, fiind aplicabilă procedura de

declarare ca organizație extremistă. Procedura respectivă presupune constatarea faptelor ce denotă activități extremiste de către instanța de judecată și nu implică o notificare prealabilă, ca în cazul organizațiilor din Republica Moldova. Notificarea dată nu este oportună, deoarece, în cazul unor organizații neînregistrate (neformale) nu există o structură oficială care ar putea fi notificată, iar în cazul organizațiilor străine – aflarea în afara teritoriului Republicii Moldova presupune imposibilitate monitorizării îndeplinirii notificării respective.

Luând în calcul gravitatea încălcărilor admise de către organizația străină, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității, se propune mecanismul prin care Serviciul de Informații și Securitate va putea solicita instanței de judecată de a dispune în calitate de măsură asiguratorie suspendarea activității organizației pe teritoriul Republicii Moldova sau interzicerea participării cetățenilor Republicii Moldova în activitatea acesteia, cu prezentarea în acest sens argumentele și probele ce atestă aceste situații.

Referitor la procedura de încetare a activității organizației ce desfășoară activitate extremistă, se propune că dacă în perioada suspendării activității unei organizații, aceasta își continuă activitatea extremistă sau dacă, pe parcursul primului an din data expirării termenului de suspendare a activității unei organizații, aceasta comite fapte ce denotă activitatea extremistă, Serviciul de Informații și Securitate va putea cere instanței de judecată lichidarea organizației respective. Examinarea acestei cereri va fi de competența Curții de Apel Centru și se va realiza în termen de până la 3 luni. Această hotărârea va fi executorie, dar va putea fi atacată cu recurs în termen de 10 zile la Curtea Supremă de Justiție, ultima va examina cererea de recurs în termen de 15 zile.

În amendamentul propus se descrie procedura de lichidare a organizației ce desfășoară activitatea extremistă.

Ce ține de răspunderea mijlocului de informare în masă pentru difuzarea materialelor cu caracter extremist și desfășurarea activității extremiste alineatul 1 rămâne neschimbat doar pe motiv de tehnică legislativă se propune un nou text al articolului. Referitor la alineatul (2), prin amendament se indică că în situația în care un mijloc de informare în masă difuzează materiale cu caracter extremist ori în activitatea acestuia se depistează fapte ce denotă extremism, sunt aplicabile corespunzător prevederile art.6 alin.(2)-(10) din prezenta lege, adică sesizarea din partea Serviciului de Informații și Securitate ca în termen de până la 30 de zile să întreprindă măsuri pentru încetarea acestor acțiuni cu informarea despre măsurile întreprinse, adresarea în instanța de judecată cu cerere de suspendarea activității dacă în termenul stabilit, sau în interiorul termenului acordat a realizat alte activități ce denotă activitate extremistă, sau adresarea direct în instanță în cazurile prevăzute la art. 6 alineatul (4), în ambele cazuri cu posibilitatea solicitării în judecată de a fi aplicate măsurii asigurătorii cu privire la suspendarea activității organizației. În prezent art. 7 al. (2) și (3) din lege prevede procedura depunerii unei Sesizării/avertismentului, care pot fi contestate, în modul stabilit, în instanța de judecată. Dacă sesizarea se contestă în instanță aceasta poate dura și ani de zile în instanțele de judecată, fapt ce face imposibil aplicarea acestui mecanism.

În scopul neadmiterii continuării difuzării de materiale cu caracter extremist, instanța de judecată va putea suspenda comercializarea numărului respectiv al publicației periodice ori a tirajului înregistrărilor audio sau video ale programului respectiv ori lansarea programului audiovizual respectiv, în modul prevăzut la art. 6 alin. (7) prevăzut în acest amendament. Hotărârea instanței de judecată privind suspendarea sau încetarea activității acestui mijloc de informare în masă constituie temei pentru confiscarea părții necomercializate a tirajului producției mijlocului de informare în masă ce conține materiale cu caracter extremist din locurile de păstrare, din unitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul.

În prezent legea prevede la art. 7 alin (5) suspendarea comercializării numărului respectiv al publicației periodice ori a tirajului înregistrărilor audio sau video ale programului respectiv ori lansarea programului audiovizual respectiv, în modul prevăzut pentru adoptarea de măsuri

în vederea asigurării acțiunii scopul neadmiterii continuării difuzării de materiale cu caracter extremist, instanța de judecată poate. Modificarea propusă are drept scop de menținere a acestei proceduri reieșind din noile modificări propuse în lege.

Prin amendament se modifică art. 8 din lege, care prevede inadmisibilitatea utilizării rețelelor de telecomunicații de utilitate publică pentru desfășurarea activității extremiste. Actualmente legea prevede că în caz de utilizare a rețelelor de telecomunicații de utilitate publică pentru desfășurarea activității extremiste, se aplică măsurile prevăzute de prezenta lege, ținându-se cont de particularitățile relațiilor în domeniul telecomunicațiilor, reglementate de legislație. În același timp legea nu prevede un mecanism care ar stopa utilizarea rețelelor de telecomunicații de utilitate publică pentru desfășurarea activității extremiste. Astfel se propune ca în caz dacă într-un sistem informațional este plasat un material ce denotă extremism, Serviciul de Informații și Securitate să dispună, prin ordin, furnizorului de rețea și/sau servicii de comunicații electronice blocarea provizorie, pe teritoriul Republicii Moldova, a accesului la acest material, blocarea provizorie se dispune pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești, iar în termen de 5 zile, Serviciul de Informații și Securitate, va fi obligat să sesizeze instanța de judecată pentru constatarea caracterului extremist al materialului.

Lista materialelor cu caracter extremis, precum și a organizațiilor extremiste va fi făcută publică, iar fiecare cetățean poate avea acces la acel Registru. Corespunzător, potrivit art. 9, pe teritoriul național se interzice orice mod de difuzare, promovare a materialelor cu caracter extremist. Respectiv, fiecare proprietar al sistemului informațional are obligația să monitorizeze propriile sisteme ca în ele să nu fie plasate materiale cu caracter extremist. Urmează a ține cont și de faptul că practica a demonstrat că majoritatea paginilor web utilizare pentru promovarea diferitor mesaje de propagandă sau care ar putea fi catalogate ca extremiste sunt create și gestionate din afara teritoriului național, și nu este posibilă depistarea proprietarilor lor. Respectiv instituirea unei proceduri prealabile de notificare, dar va târăgăna procesul și va oferi un termen suplimentar de difuzare a materialelor extremiste pe teritoriul Republicii Moldova.

În acest caz, ordinul Serviciului de Informații și Securitate privind blocarea provizorie a accesului la materialul ce denotă extremism se va plasa imediat pe pagina web oficială a Serviciului, concomitent fiind adresată o somație scrisă furnizorului de rețea și/sau servicii de comunicații electronice privind executarea acestuia și proprietarului sistemului informațional dacă acesta este cunoscut.

Potrivit art. 9, pe teritoriul Republicii Moldova se interzice distribuirea, etalarea, oferirea spre vânzare, vânzarea, răspîndirea, difuzare prin orice mijloace, inclusiv prin intermediul mijloacelor de informare în masă sau prin Internet a materialelor cu caracter extremist. Corespunzător, art. 8 alin. (6) pune în aplicare această interdicției. Astfel, dacă pe o pagină web va fi plasat un material cu caracter extremist (premergător acest material a fost declarat ca extremis printr-o hotărîre judecătorească sau a emanat de la o organizație extremistă, declarată ca atare tot printr-o hotărîre judecătorească anterioară), SIS va dispune blocarea accesului la acel material. O decizie în acest sens din partea unei instanțe judecătorești nu este necesară, or anterior a exista o hotărîre judecătorească care a stabilit că materialul are caracter extremist, iar SIS doar pune în executare acea hotărîre.

Ordinul privind blocarea provizorie a accesului la materialul ce denotă extremism poate fi contestat în instanța de judecată, de către persoanele interesate, contestarea ordinului nu suspendă executarea acestuia.

În cazul în care într-un sistem informațional sînt plasate materiale cu caracter extremist, prin ordinul directorului Serviciului de Informații și Securitate, se dispune blocarea accesului, pe teritoriul Republicii Moldova, la sistemul informațional respectiv sau la anumite componente ale acestuia.

În cazurile de la art. 8 alin. (2) – (4), se reglementează procedura blocării provizorii a unui material care denotă extremism, dar în privința căruia nu există o hotărîre judecătorească care ar constata caracterul extremist. Respectiv, după blocarea provizorie a accesului SIS va sesiza

imediat instanța de judecată pentru constatarea dacă materialul respectiv are caracter extremist. Dacă instanța de judecată va constata că materialul are caracter extremist, acesta va fi inclus în Registrul și se va interzice difuzarea lui pe teritoriul național. Dacă se va respinge cererea SIS, ordinul de blocare provizorie va fi revocat. În cazurile menționate la alin. (6), pe pagina web este plasat un material care anterior a fost declarat de către instanța de judecată ca fiind extremist și care se regăsește în Registru. Acțiunea de blocare avînd doar menirea de punere în aplicare hotărîrea judecătorească și a prevederilor de la art. 9 care interzic difuzarea materialelor cu caracter extremist.

Furnizorul de rețea și/sau servicii de comunicații electronice va fi obligat, în cel mult 12 ore să blocheze accesul la materialul indicat în ordin.

În amendament se propune o nouă redacție a articolului 9 din lege, care prevede contracararea difuzării materialelor cu caracter extremist, acesta interzice deținerea, distribuirea, etalarea, oferirea spre vânzare, vânzarea, răspîndirea, difuzare prin orice mijloace, inclusiv prin intermediul mijloacelor de informare în masă sau prin Internet a materialelor cu caracter extremist. Constatarea caracterului extremist al materialului se face de către instanța de judecată, în temeiul cererii Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Materialele emise sau difuzate de către sau în numele unei organizații extremiste, constituie materiale cu caracter extremist de drept.

Art. 9 alin. (2) instituie o prezumție legală, care presupune că orice mesaj ce emană de la o organizație extremiste se consideră ca fiind material cu caracter extremist, nefiind necesară constatarea caracterului dat de către o instanță de judecată.

Este necesar de a menționa că, declararea organizației ca fiind extremistă se realizează doar de către instanța de judecată, atunci cînd se suspendă activitatea acesteia, se lichidează organizație sau cînd se constată desfășurarea de activități extremiste de către o organizație străină sau neînregistrată. Corespunzător, din momentul cînd organizația se declară de către instanța de judecată ca fiind extremistă, ea trebuie să-și înceteze activitatea, respectiv orice material emis din acel moment încalcă decizia judecătorească și se realizează, apriori, în scopul promovării imaginii unei organizații extremiste, are caracter extremist.

Legea la moment prevede că Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist este ținut de către Ministerul Justiției. Prin amendament se propune ca acest registru să fie ținut în format electronic către Serviciul de Informații și Securitate și plasat pe pagina web oficială a acestuia.

De scris cum se constată activitatea extremistă de către persoanele fizice individuale, pentru că art. 6 alin (2) prevede constatarea a activității extremiste doar a organizații neînregistrate.

La articolul 12/1 se indică cine sunt persoanele asociate unei organizații extremiste. Persoanele asociate unei organizații extremiste sunt persoanele care: a) au acordat suport unei organizații la realizarea unor activități care ulterior au constituit temei pentru declararea organizației extremiste; b) răspîndesc materiale cu caracter extremist; c) participă sub orice formă, la activitatea unei organizații extremiste; d) acordă orice formă de suport unei organizații extremiste; e) justifică activitatea unei organizații extremiste; f) beneficiază de pe urma activității unei organizații extremiste.

O persoană va fi asociată unei organizații extremiste dacă conștientizează că acțiunile sale favorizează activitatea organizației extremiste.

Lista persoanelor asociate unei organizații extremiste se elaborează și se actualizează de către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova prin ordin, includerea persoanelor în listă se comunică destinatarului prin publicarea în Monitorul Oficial și poate fi contestat potrivit procedurii de contencios administrativ.

Art. 12/1 instituie un mecanism nou de contracarare a activității extremiste. Astfel, dacă o persoană a acordat suport unei organizații la realizarea unor activități care ulterior au constituit temei pentru declararea organizației extremiste, sau, după ce organizația a fost declarată

extremistă, a continuat să justifice activitatea acesteia sau să o susțină sau să aibă de la ea beneficii, atunci persoana fizică va fi declarată ca asociată unei organizații extremiste. Includerea în Lista persoanelor asociate se va realiza în temeiul informațiilor obținute de către Serviciu ca urmare a activității realizate sau prezentate de altă autorități publice, obținute în urma realizării atribuțiilor funcționale. Elaborarea și includerea în Listă va avea caracter de activitate administrativă și se va realiza în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Corespunzător, în cazul în care persoana va fi în dezacord cu includerea în Lista enunțată, aceasta va putea contesta Ordinul SIS în instanța de contencios administrativ.

O persoană se va afla în listă prevăzută la alin.(2) timp de 12 luni și la expirarea acestui termen se exclude. Dacă în această perioadă continuă să desfășoare activitățile prevăzute la alin (1) acest termen poate fi prelungit o sigură dată cu o perioadă de 12 luni.

La alineatul 5 de la art. 12/1 se indică că persoanele asociate unei organizații extremiste nu vor avea dreptul: 1) să activeze în cadrul organelor securității statului, apărării naționale și ordinii publice; 2) să activeze în domeniile de importanță pentru securitatea statului. Lista domeniilor de importanță pentru securitatea statului este preluată în mare parte din Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului.

La art 12/1 alin (6) din proiect se stipulează că băncile, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii financiare vor fi obligate să informeze Serviciul de Informații și Securitate în termen de 5 zile lucrătoare despre efectuarea sau primirea oricăror tipuri de tranzacții financiare de către persoanele asociate unei organizații extremiste: – în valoare de peste 2000 de lei – dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată, inclusiv cu utilizarea mijloacelor electronice; – în valoare de peste 20000 de lei – dacă tranzacția se efectuează prin una sau mai multe operațiuni care au legătură între ele.

La alineatele 7 și 8 ale art. 12/1 din amendament se prevăd măsurile de precauție care necesită să le întreprindă persoanele fizice și juridice în privința persoanele asociate unei organizații extremiste.

În cazul în care persoana a fost inclusă de către SIS în Listă și acest fapt i-a afectat activitatea de serviciu sau de afaceri, iar ulterior instanța de judecată anulează ordinul SIS, în partea includerii persoanei dată în Lista – SIS/statul poate fi obligat să acopere pierderilor suferite de persoană.

Se ține cont de Hotărârea Curții constituționale nr. 9 din 11.04.2023, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și instanțele de judecată trebuie să evalueze, în fiecare caz concret, dacă comiterea vreunei acțiuni enumerate în propunerile de modificarea legii urmăresc realizarea scopurilor legitime prevăzute de articolul 54 din Constituție și dacă nu există o ingerință disproporționată în dreptul la libertatea de exprimare. Agenții statului vor verifica contextul în care a fost utilizat un simbol și să constate scopul urmărit de persoana vizată.

În cazurile când activitatea extremistă se realizează de către persoane fizice, fără a crea o organizație neformală, aceste persoane vor fi trase la răspundere penală pentru acțiunile realizate - Articolul 341. Chemările la răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova; Articolul 346. Instigare la acțiuni violente pe motive de prejudecată; Articolul 347. Profanarea simbolurilor de stat, etc.

Prin amendament se fac modificări și la articolul 3 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova astfel ca în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității Republicii Moldova, Serviciul să aibă în atribuțiile sale activități prevăzute de Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste.

Deputați:

Țopce Chiriac
Rosca Veronica
Medinaru Vasile
Nevae Larice
Priceap Veronica
Igalie Iacob
Aludeanu Popa Angela
Ascalu Julia
Ion Spac
Vitali Gavruc